

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR   Markku Helin

TITLE   Tapani Lohi 60-vuotias

YEAR   2025

VERSION   Author's accepted manuscript

CITATION   Helin, M. 2025: Tapani Lohi 60-vuotias. Teoksessa S. Mustasaari, J. Kaisto, A. Mäki-Petäjä-Leinonen, K. Nylund (toim.), Yksityisoikeudellisen analyysin ytimessä: Juhlajulkaisu Tapani Lohi 1965 - 21/7 - 2025 s. 9-11. Alma Insights.

Tapani Lohi 60-vuotias

Dosentti, vanhempi yliopistonlehtori ja perheoikeuden vastuuopettaja Helsingin yliopistossa Tapani Lohi täyttää 60 vuotta 21 päivänä heinäkuuta 2025. ”Yhä nuoremmat täyttävät nykyisin 60!” voisi tähän reagoida taannoisen TV-sarjan erästä henkilöhahmoa mukaillen.

Tapani Lohi syntyi Helsingissä, mutta kävi koulunsa Kouvolassa Kymenlaaksossa. Sangen monet perheoikeuden tutkijat Aulis Aarniosta alkaen ovat kotoisin tuolta Suomen ruostevyöhykkeeksi nykyisin haukutulta seudulta. R. A. Wredenkin voisi mainita, jos hän olisi vähän enemmän kirjoittanut perheoikeudesta. Niin kauan kuin tiede ei ole löytänyt tälle kasaumalle selitystä, voidaan spekuloida. Ehkä syynä oli puunjalostusteollisuuden voimakkaasti maustama Kymijoen vesi, jota saimme nauttia ulkoisesti ja sisäisesti, kunnes tekopohjavesi keksittiin. Luonnontiede selvittääkööt, miten syystä päädytään seuraukseen. Me lainoppineethan, kuten jo Hans Kelsen sanoi, emme tutki kausaali- vaan imputaatioita.

Tapani Lohi väitteli oikeustieteen tohtoriksi vuonna 1998 teoksella ”Vastuu kuolleen henkilön velasta I”. Minulla oli ilo toimia hänen vastaväittäjänään. Tunsin väittelijää tuolloin vain vähän. Tiesin kuitenkin, että vaikka kysyisin vaikeita, en jäisi vaille perusteltua vastausta ja saisimme aikaan hyvän keskustelun. Näin kävikin. Väitöstilaisuuden kustoksena toiminut professori Urpo Kangas sanoi jälkepäin, että oli vaikeaa olla ottamatta osaa debattiin. Hyvin kustos itsensä hillitsi, vaikka vähän kiemurteli tuolillaan.

Väitöskirjallaan Tapani Lohi liittyi niiden sangen monien tutkijoiden joukkoon, jotka ovat väitelleet kaksiosaiseksi suunnitellun teoksen ensimmäisellä osalla ilman, että teoksen toisesta osasta on sittemmin mitään kuulunut. Tapanilla on tähän kuitenkin hyvä syy: Lainsäätäjä tuli väliin. Muutamia vuosia väitöksen jälkeen perillisten henkilökohtainen velkavastuu kavennettiin niin suppeaksi, ettei siitä enää ollut suunnitellun monografian aiheeksi. Tapani oli itse uudistusta valmistelemassa oikeusministeriön työryhmässä ja oli ehkä helpottunutkin siitä, että väitöskirjan aihepiirin sai jättää taakseen.

Tapani Lohi mainitsee harrastuksinaan musiikin kuuntelun sekä juoksun ja hiihdon. Muistelenkin, että joukkue, johon Tapani kuului, menestyi kohtalaisen hyvin Tvärminnen perheoikeusseminaarien musiikkivisailuissa. Kuulijoiden nuottikorvaa koeteltiin, kun pyrin selvittämään, miten hyvin osallistujat tuntevat laulumusiikkia, jota minä tunnen. Myös juoksu ja hiihto ovat tutkijalle erinomaisia harrastuksia. Tiedän sen kokemuksesta. Silloinkin, kun olin parhaassa kunnossani, juoksu tai – ollakseni rehellinen – hölkkä oli niin raskasta, että ajatukset oli suunnattava seuraavien askeleiden ottamiseen. Mieli tyhjentyi tehokkaasti. Rauhallinen hiihto ja pyöräily ovat toista maata. Lihasten voima muuttuu kevyesti liikkeeksi, maisema vaihtuu ja mieli avartuu. Jos jotakin tutkimusongelmaa on tarpeeksi miettinyt, se alkaa yhtäkkiä kirkastua ja jäsentyä. Oikeat sanatkin ehkä löytyvät. Lenkin loppupuolella joutuu sitten kantamaan huolta siitä, että saisi idean omaa päätään parempaan talteen ennen kuin se unohtuu. – Uskon, että tämä on Tapanillekin tuttua. Se on luovan työn toisiinsa kietoutuvaa tuskaa ja ihanuutta.

Tapani Lohi on ennen kaikkea yliopistomies. Hän on tehnyt sitä, mitä yliopistossa pitäisikin, eli tutkinut, julkaissut ja opettanut. Hänen oikeustieteellinen tuotantonsa on erittäin laaja sekä monografioiden että artikkelien osalta. Tuotannon painopisteet ovat aviovarallisuus- ja perintöoikeudessa, mutta monet hänen merkittävistä töistään ulottuvat niiden ulkopuolelle lähinnä esineoikeudellisiin, insolvenssioikeudellisiin ja täytäntöönpano-oikeudellisiin kysymyksiin. Omimman spesialiteettinsa lisäksi Lohella on erittäin hyvä tuntemus siviilioikeudesta yleensä ja esineoikeudesta erityisesti. Tätä asiantuntemusta hän on hyödyntänyt muun muassa tutkimalla perhe- ja perintöoikeudesta juontuvia esineoikeudellisia kysymyksiä. Käsityksemme eri oikeudenalojen systemaattisista yhteyksistä on tämän ansiosta syventynyt. Perhe- ja perintöoikeus ei Lohelle ole oma irrallinen saarekkeensa, vaan se on osa siviilioikeutta. Kirjoituksissaan hän on kantanut huolta siitä, ettei perintö- ja aviovarallisuus oikeudessa kehiteltäisi omia doktriinejaan kysymyksiin, joihin on jo olemassa toimiva yleissiviilioikeudellinen ratkaisu.

Tapani Lohi on ennen muuta kiinnostunut monimutkaisista oikeudellisista ongelmista, joihin ei löydy vastausta yhden säännöksen tulkinnasta, vaan tarvitaan useiden säännösten ja niihin liittyvien oikeuslähteiden yhteispelin ymmärtämistä ja huomioon ottamista. Tällainen lainoppi on usein myös lain soveltajien kannalta kaikkein hyödyllisintä. Pykäliä voi jokainen lukea lakikirjasta, mutta niiden systemaattisten yhteyksien ja keskinäisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen vaatii sitä, että asiaa tutkitaan.

Tapani Lohen tapa analysoida ja ratkaista lainopillisia kysymyksiä on esimerkillistä. Hän tutkii huolellisesti oikeuslähteet ja aihettaan sivuavan kirjallisuuden, mutta ei ajaudu lähteiden vietäväksi, vaan pitää ohjat käsissään. Hän argumentoi monipuolisesti vertaillen eri tulkintavaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia. Hän ei rakenna olkinukkeja, vaan nekin tulkintavaihtoehdot, jotka hän lopulta hylkää, saavat osakseen asiallisen ja arvostavan käsittelyn. Vaivattoman disposition ja rikkaan asiasisällön ohella ~~nulle~~ erityisen vaikuttavaa on ~~ollut~~ tapa, jolla Lohi viittaa muihin tutkijoihin. Alaviitteet tuntuvat aina napsahtavan kohdalleen ja tavoittavan olennaisen siitä, mitä toinen on sanonut. Se on reilua ja vakuuttavaa. Se on paitsi tutkimuseettinen myös oikeustieteellinen ansio, sillä lainoppi on keskustelua tradition kanssa.

Tapani Lohen panos perhe- ja perintöoikeuden ja laajemminkin siviilioikeuden tutkimuksen hyväksi on jo tähän mennessä ollut hyvin suuri. Lainopillinen tutkimuspi on tanssia ohuella langalla, joka erottaa sosiaalisten tosiasioiden kuvaamisen niiden tuottamisesta. Tämän tanssin kuviot Tapani taitaa mestarillisesti. Käsillä olevan juhlakirjan kautta Tapanin ystävät, kollegat, oppilaat ja työtoverit haluavat lausua tästä kiitoksensa ja toivottaa hänelle monia menestyksellisiä tutkimusvuosia jatkossakin.

Markku Helin